

Police Prevention of Mobile Phone Snatching in Greater Tehran with an Emphasis on the Role of the Command and Control Center

Nima Moghateli^{1✉}, Abdollah Hamidi², Jaseb Nikfar³

1.(Corresponding Author) Research Support and Services Group, Police Sciences and Social Studies Research Institute, Tehran, Iran

Email: n.moghateli@chmail.ir

2. Department of Crime Prevention, Amin University of Police Sciences, Tehran, Iran

Email: A.H.Hamide558@gmail.com

3. Department of Political Science, Faculty of Law and Political Science, Kharazmi University, Tehran, Iran

Email: j.nikfar.khu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Paper

Received:

28 July 2024

Received in revised form:

30 September 2024

Accepted:

12 November 2024

Available online:

25 December 2024

Keywords:

Police Prevention,
Command and Control
Center,
Mobile Phone Snatching,
Greater Tehran.

ABSTRACT

Background and Aim: Command and Control Centers play a pivotal role in directing and enhancing the effectiveness of law enforcement operations aimed at crime prevention and establishing order and security in society. Given that over 50% of mobile phone snatchings in the country in the year 1403 (2024–2025) occurred in Greater Tehran, preventing the occurrence of such crimes is crucial for maintaining order and fostering security and public tranquility. This study aims to investigate the role of the Command and Control Center in the law enforcement prevention of mobile phone snatching in Greater Tehran.

Methodology: The present study is "applied" in terms of purpose and a "qualitative research" in terms of nature and implementation. Using the Delphi method, the opinions of expert law enforcement specialists and criminal detectives with over 15 years of experience dealing with such crimes were collected. The data were then analyzed through core coding using SPSS software.

Results: The results indicated that the most significant factors influencing the prevention of such crimes, in order of importance, are: precise monitoring of data and information collected by the Command and Control Center to identify patterns; proper utilization of the law enforcement incident system; and data analysis for rapid detection of incidents and potential issues, which is also crucial in solving mobile phone snatching cases.

Citation: Moghateli, N., Hamidi, A., & Nikfar, J. (2024). Police Prevention of Mobile Phone Snatching in Greater Tehran with an Emphasis on the Role of the Command and Control Center. *Journal of Police Geography*, 12 (47), 93-107.

<http://doi.org/10.22034/pogra.2025.1283077.1546>

© The Author(s)

Publisher: Security Sciences and Social Studies Research Institute, NAJA.

This is an open access article under the CC BY NC license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

پیشگیری انتظامی از موبایل قاچی در کلان شهر تهران با تأکید بر نقش مرکز فرماندهی و کنترل

نیما مقاتلی^۱✉، عبدالله حمیدی^۲، جاسب نیکفر^۳۱- نویسنده مسئول، گروه پشتیبانی و خدمات پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی فراجا، تهران، ایران. رایانامه: n.moghateli@chmail.ir۲- گروه پیشگیری از جرم، دانشگاه علوم انتظامی امین فراجا، تهران، ایران. رایانامه: A.H.Hamide558@gmail.com۳- گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. رایانامه: j.nikfar.khuac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۰۷ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۷/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۲ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۰/۰۵ واژگان کلیدی: پیشگیری انتظامی، مرکز فرماندهی و کنترل، موبایل قاچی، کلان شهر تهران.	زمینه و هدف: مرکز فرماندهی و کنترل در فرماندهی انتظامی، نقش بسزایی در هدایت و اثربخشی عملیات‌های انتظامی برای پیشگیری از جرائم و ایجاد نظم و امنیت در جامعه دارد. با توجه به اینکه بیش از ۵۰ درصد از موبایل قاچی‌های کشور در سال ۱۴۰۳ در تهران بزرگ صورت گرفته است، لذا پیشگیری از وقوع این جرائم در حفظ نظم و ایجاد امنیت و آرامش جامعه تأثیرگذار است. هدف از این پژوهش بررسی نقش مرکز فرماندهی و کنترل در پیشگیری انتظامی از جرم موبایل قاچی در تهران بزرگ است. روش پژوهش: پژوهش حاضر از نظر هدف، «کاربردی» و از نظر ماهیت و روش اجرا، یک «تحقیق کیفی» است. که به شیوه دلفی با بهره‌گیری از نظر کارشناسان خبره انتظامی و کارآگاهان پلیس آگاهی با بیش از ۱۵ سال خدمت که با این نوع جرائم سروکار داشته‌اند به بررسی موضوع پرداخته و در خاتمه پس از جمع‌آوری داده‌ها و کدگذاری محوری نظرات با نرم‌افزار SPSS تحلیل و واکاوی گردیده است. نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد؛ مهم‌ترین گویه‌ها در تأثیرگذاری و پیشگیری از این‌گونه جرائم به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از: پایش دقیق داده‌ها و اطلاعات جمع‌آوری شده از مرکز فرماندهی و کنترل جهت تشخیص الگوها، بهره‌برداری صحیح از سامانه رخدادهای انتظامی، تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات برای تشخیص سریع حوادث و مشکلات احتمالی به سهولت امکان‌پذیر و در کشف جرم موبایل قاچی حائز اهمیت است.

استناد: مقاتلی، نیما؛ حمیدی، عبدالله و نیکفر، جاسب (۱۴۰۳). پیشگیری انتظامی از موبایل قاچی در کلان شهر تهران با تأکید بر نقش مرکز فرماندهی و کنترل. *مجله پژوهش نامه جغرافیای انتظامی*، ۱۲ (۴۸)، ۹۳-۱۰۷.

<http://doi.org/10.22034/pogra.2025.1283077.1546>

مقدمه

نقش مرکز فرماندهی^۱ و کنترل^۲ به‌عنوان، هدایتگر عملیات‌های انتظامی و امدادی بسیار مهم و حیاتی است و این مرکز می‌تواند با بهره‌گیری زیرساخت‌های ارتباطی، سامانه‌های خبری و اطلاعاتی (سامانه رخدادهای انتظامی، سامانه بهره‌دهی، سامانه توزیع جغرافیایی جرم، سامانه AVL، سامانه پارکینگ وسایل نقلیه، سامانه کال‌سنتر^۳) و مانیتورینگ (پایش تصویری از طریق دوربین‌های موجود در معابر) گزارش‌ها و داده‌های موردنیاز را تولید و در اختیار فرمانده بگذارند تا بتواند تصمیمات لازم را به‌صورت به‌هنگام و مؤثر در پیشگیری از وقوع جرم اتخاذ نموده و ضمن شناسایی پیک جرم (زمان و مکان‌های وقوع جرم) موجب دسترسی آنی به فوریت‌های پلیسی ۱۱۰، افزایش رضایتمندی شهروندان و پیشگیری از وقوع جرائم کیف‌قاپی و موبایل قاپی گردد (خدادادی و همکاران، ۱۳۹۹).

در کشور ایران، فرماندهی و کنترل دانشی نوپا و نوظهور است که ظرفیت‌های ویژه‌ای برای رشد و توسعه در حوزه‌های مرتبط با آن وجود دارد، یکی از این ظرفیت‌ها مدیریت پیشگیری از جرم توسط پلیس می‌باشد و بدیهی است که انجام یک عملیات پیشگیری از جرم مشترک درون‌سازمانی یا برون‌سازمانی موفق در یک منطقه وسیع بدون داشتن فرماندهی و کنترل قوی و یکپارچه امکان‌پذیر نخواهد بود.

جرائمی از قبیل کیف‌قاپی و موبایل قاپی علاوه بر وارد کردن لطمه مالی به مالباخته، آسیب جسمی و آزارهای روحی به آن‌ها وارد کرده که گاهی این بار روانی و ترس از صحنه سرقت، تا سال‌ها با او همراه و باقی می‌ماند. برخی مواقع سارقین برای ارتکاب جرائمشان با چاقو مالباختگان را هم زخمی می‌کنند که همین اقدامات، باعث ناامنی در محل‌های عبور و مرور برای شهروندان می‌شود. سرقت‌هایی که به‌راحتی و در یک لحظه رخ می‌دهد اما اثرات روانی و مالی آن برای مالباخته و شاهدان صحنه سرقت زیاد است.

مطابق آمار استخراج‌شده از سامانه جامع آمار و بهره‌دهی فراجا، در سال ۱۴۰۳ معادل ۵۲ درصد از مجموع جرائم قاپ‌زنی (کیف‌قاپی و موبایل قاپی) کشور در فرماندهی انتظامی تهران بزرگ به وقوع پیوسته و این جرم طی ۵ سال گذشته روندی صعودی داشته است به‌طوری‌که آمار مربوطه طی سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۳۹۸ معادل ۴۵ درصد رشد داشته است. لذا آمار بالای افزایش جرائم مختلف در کشور ازجمله، و موبایل قاپی بیانگر این واقعیت است که روش‌های مقابله با سارقین و اقدامات پیشگیرانه کافی به مقصود نبوده است ازاین‌رو با توجه به‌مراتب فوق بررسی علمی این موضوع جهت دستیابی به راهکارهایی جهت کنترل و مقابله با این ناهنجاری ضروری می‌باشد. وقوع جرائمی نظیر موبایل قاپی^۴ یکی از نگرانی‌های فرماندهی انتظامی تهران بزرگ می‌باشد که می‌بایست با بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود نسبت به پیشگیری از آن اقدام نماید.

نقش مرکز فرماندهی و کنترل به‌عنوان، هدایتگر عملیات‌های انتظامی و امدادی بسیار مهم و حیاتی است و این مرکز می‌تواند با بهره‌گیری زیرساخت‌های ارتباطی، سامانه‌های خبری و اطلاعاتی (سامانه رخدادهای انتظامی، سامانه بهره‌دهی، سامانه توزیع جغرافیایی جرم، سامانه AVL، سامانه پارکینگ وسایل نقلیه، سامانه کال‌سنتر) و مانیتورینگ (پایش تصویری از طریق دوربین‌های موجود در معابر) گزارش‌ها و داده‌های موردنیاز را تولید و در اختیار فرمانده بگذارند تا بتواند تصمیمات لازم را به‌صورت به‌هنگام و مؤثر در پیشگیری از وقوع جرم اتخاذ نموده و ضمن شناسایی پیک جرم (زمان و مکان‌های وقوع جرم) موجب دسترسی آنی به فوریت‌های پلیسی ۱۱۰، افزایش رضایتمندی شهروندان و

1. Command

2. Control

3. Call Center

4. Clutch mobile

پیشگیری از وقوع جرائم کیف قاپی و موبایل قاپی گردد. در حال حاضر در فرماندهی انتظامی تهران بزرگ مرکزی تحت عنوان مرکز فرماندهی و کنترل وجود دارد که در تابعیت معاونت عملیات استان می باشد که توانایی های لازم برای ایجاد اشراف اطلاعاتی، هماهنگی، هدایت، نظارت و ارزیابی رده ها در امر پیشگیری از جرم را دارد. بنابراین محقق به دنبال پاسخگویی به این پرسش: «مرکز فرماندهی و کنترل تهران بزرگ در پیشگیری انتظامی از جرائم کیف قاپی و موبایل قاپی چه نقشی دارد؟» می باشد.

بسیاری از مقالات پیشین بر روی جرائم عمومی و کلی تمرکز کرده اند، در این تحقیق به طور خاص به جرائم موبایل قاپی پرداخته که نیاز به تجزیه و تحلیل دقیق تری دارد.

درویشی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان: «آسیب شناسی مهارتی روسای کلانتری در بهره گیری از سامانه های مرکز فرماندهی و کنترل»، به این نتیجه رسیدند که وضعیت موجود مهارت ساختاری، رفتاری و زمینه ای روسای کلانتری و پاسگاه های فرماندهی انتظامی ویژه شرق استان تهران در بهره گیری از سامانه های مرکز فرماندهی و کنترل مناسب نبوده و تفاوت معناداری با وضعیت مطلوب دارد.

مرادیان و اکبر مطلق (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان: «توسعه مدل عمومی تصمیم گیری فرماندهی و کنترل بر اساس معماری BI»، با ارائه یک مدل جدید، جایگاه و نقش BI در نظام تصمیم گیری و تعامل این نظام با نظام فرماندهی در فرماندهی و کنترل را تشریح نموده اند.

محمدی و خدادادی (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان «مدل فرماندهی و کنترل در بحران های شهری»، نتیجه گیری نموده اند: با توجه به ماهیت غیرمترقبه بودن بحران و لزوم اتخاذ سریع و صحیح تصمیم ها و اجرای عملیات (قبل، حین و بعد بحران)، جهت کاهش اثرات این حوادث و کاهش آسیب پذیری، فرماندهان باید بتوانند مشاهدات، درک، تصمیمات و اقدامات خود را در مورد یک وضعیت با دیگر فرماندهان به اشتراک بگذارند. همکاری به فرماندهان امکان می دهد تا از آگاهی موقعیتی بهتر و درک عمیق تر از محیط عملیاتی برخوردار شوند، و درک کنند که چگونه تصمیمات آن ها بر محیط عملیاتی تأثیر می گذارد.

اشراقی و یآوری (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان: «الگوی مرحله محور بازی جنگ در فرماندهی و کنترل، به این نتیجه رسیدند که ارائه الگوی فرآیندی بازی جنگ در فرماندهی و کنترل و ایجاد روشی استاندارد برای وحدت رویه در انجام این مهم بوده است و تصمیم گیری و طرح ریزی که از مراحل حساس در فرماندهی و کنترل محسوب می گردد زمانی اثربخش و مطلوب خواهد بود که از روش بازی جنگ در آن بهره جسته باشند.

کنعانی و محمدی (۱۳۹۷)، در تحقیقی با عنوان: «نقش مرکز فرماندهی و کنترل فراجا در مدیریت بحران های اجتماعی» به این نتیجه رسیدند: مهم ترین مؤلفه های جمع آوری اطلاعات توسط مرکز فرماندهی و کنترل، به ترتیب اولویت شامل:

فراهم نمودن موقعیت تصمیم گیری، فراهم نمودن آگاهی وضعیتی است، مهم ترین مؤلفه های پردازش اطلاعات، نمایش وضعیت نبرد و تشخیص به موقع بحران است و مهم ترین مؤلفه های هدایت و هماهنگی عملیات، پیشگیری از تداخل و تناقض بین فعالیت رده ها و وحدت فرماندهی در زمان مواجهه با بحران های اجتماعی است.

مبانی نظری

پیشگیری از جرم

در خصوص تعریف پیشگیری از جرم اتفاق نظر بین جرم‌شناسان وجود ندارد و تعاریف متعددی از آن ارائه شده است. برخی وجود چندگانگی در تعریف‌ها را طبیعی دانسته و عللی برای این امر ذکر کرده‌اند. به عنوان مثال واحد پیشگیری از جرم دادگستری استرالیا این تشکیلات را ناشی از چند مشکل می‌داند: اولین مشکل در لفظ پیشگیری است که از نظر اصطلاحی معانی متعدد و مفهوم شناوری دارد. مشکل دوم این است که انواع و الگوهای متنوعی از پیشگیری از جرم وجود دارد که جمع کردن همه آن‌ها در یک تعریف بسیار دشوار است. مشکل سوم در این است که پیشگیری از جرم به عنوان یک مفهوم می‌تواند بسیاری از مباحث نظری را در برگیرد و بین جرم‌شناسان اتفاق نظر در مورد ادغام و تلفیق نظریه‌های مربوط به پیشگیری از جرم وجود ندارد، و مشکل چهارم نیز این است که تفسیر قابل انعطاف واژه پیشگیری اجازه استفاده از این کلمه را در معانی مختلف می‌دهد. گسن با توجه به معیارهای ذکر شده، پیشگیری را شامل مجموعه تدابیر سیاست جنایی (به استثنای تدابیر نظام کیفری) می‌داند که نتیجه آن‌ها کاهش احتمال وقوع انحراف و بزهکاری از طریق غیرممکن کردن، دشوارتر کردن یا کاهش احتمال وقوع است (محمد نسل، ۱۳۹۳: ۲۲).

جدول ۱. الگوها و تقسیمات پیشگیری انتظامی (اشراقی، ۱۳۹۶: ۵۲)

الگوها	تقسیمات
الف) از حیث زمان اجرا	۱) کوتاه مدت (۲) بلند مدت
ب) از حیث نحوه عمل	۱) فعال (۲) انفعالی
ج) از حیث سطوح اجرایی	۱) اولیه (۲) ثانویه (۳) ثالثیه
د) از حیث رویکرد	۱) کیفری: مشتمل بر عام و خاص ۲) غیر کیفری: مشتمل بر اجتماعی و وضعی

پیشگیری انتظامی از جرم

پیشگیری انتظامی عبارت است از تدابیر و اقدامات پیشگیرانه فرماندهی انتظامی و سایر دستگاه‌هایی که به حکم قانون در این زمینه موظف هستند باهدف حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر در برابر خطر وقوع جرم، افزایش آگاهی‌های عمومی و ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت و مراقبت بر اماکن عمومی و مناطق جرم‌زا و افزایش هزینه‌های ارتکاب جرم اقدام نمایند، به عبارت دیگر پیشگیری انتظامی به مجموعه‌ای از اقدامات انتظامی شامل گشت، استفاده از سیستم‌ها و تجهیزات بروز مبتنی بر بانک‌های اطلاعاتی، تحلیل، طراحی و هدایت عملیات به منظور اجرای قانون در برخورد با مجرم گفته می‌شود به نحوی که بازدارنده بوده و انگیزه ارتکاب جرم یا تکرار آن را کاهش و یا فرصت ارتکاب جرم را از مجرم سلب نماید. فرایند کنترل مجرمین سابقه‌دار و پایش محل‌های دپوی اموال مسروقه و یا هر نوع پوشش انتظامی برای حذف فرصت‌های مجرمانه در قالب همین رویکرد قابل طرح است (جزینی و مرشدی، ۱۴۰۱: ۲۲۴).

تأثیر گشت‌های انتظامی بر پیشگیری از جرائم

بخشی از فرماندهی انتظامی که مجهز به تجهیزات لازم است و با وسایل موتورسیکلی یا پیاده و آشکار یا پنهان و ضمن داشتن برنامه ریزی زمانی و مکانی معین، محدوده استحقاقی کلانتری ها و تردد و رفت و آمدها را زیر نظر دارد و با مشاهدات و نظارت مستقیم خود موجبات استقرار نظم و تأمین امنیت و جلوگیری از وقوع جرم را فراهم می کند، در اصطلاح گشت انتظامی نامیده می شود (ابتهاج، ۱۳۸۷: ۲). ملموس ترین مأموریت پلیس در نظر شهروندان برای کاهش وقوع انواع جرائم و بالا رفتن ضریب امنیت و ارتقای سطح احساس امنیت آحاد جامعه، آسودگی خاطرشان از اینکه پلیس هوشیارانه در تأمین امنیت آنان است، واحدهای گشت انتظامی هستند که با توجه به نوع هدفی که از اجزاء آن دارند، چنین تعریف می شود: برای برقراری نظم و جلوگیری از وقوع جرائم، رسیدگی قانونی به جرائم ارتكابی و کنترل (پایش) نحوه انجام وظیفه پاس ها، افرادی با برنامه منظم زمانی و مکانی با وسایل موتورسیکلی و پیاده، آشکار و پنهان در یگان ها و پاسگاه های انتظامی به خدمت می پردازند که در اصطلاح گشت انتظامی موتورسیکلی و اگر انجام این وظایف با خودرو و موتورسیکلت صورت گیرد، گشت انتظامی موتورسیکلی و اگر توسط افراد پیاده انجام گیرد، گشت یا پاس پیاده نامیده می شود. گشتی های انتظامی یگان امداد در برقراری نظم و امنیت و رسیدگی به امور مردم و جرائم و بالا بردن ضریب احساس امنیت شهروندان نقش بسیار اساسی دارند یا می توانند ایفا کنند؛ بنابراین، بایستی ضمن مجهز شدن به سازه های لازم و آموزش های مستمر و کسب مهارت و تجربه کافی در به کارگیری راه کنش های پلیسی و آگاهی کامل با شرایط خاص مکانی و زمانی، سازمان دهی و به مأموریت فرستاده شوند تا در برخورد با مجرمان از اندوخته ها و توانایی های خود به نحوه شایسته بهره گیرند (نگهبان و فلاح نژاد مجرد، ۱۳۹۵: ۱۶).

قاپ زنی (موبایل قاپی)

سرقت موبایل قاپی از نوع سرقت هایی است که سارقان آن به طور عمد از افراد جوان و جسور و متبحر در موتورسواری بوده که با تشکیل باند های ۲ تا ۴ نفره و استفاده از موتورسیکلت های تندرو مرتکب سرقت می شوند، شیوه سرقت به نوعی است که از قبل، سوژه هایی را که با دریافت وجه نقد یا چک پول از بانک ها یا مراکز تجاری خارج می شوند شناسایی و به تعقیب وی پرداخته؛ سپس در فرصتی مناسب اقدام به قاپیدن کیف، ساک و... وی کرده و متواری می شوند. اخیراً با توجه به افزایش قیمت گوشی تلفن همراه، اغلب قاپ زنی ها مربوط به این وسیله است. به دلیل رویارویی سارقان با صاحب مال و امکان درگیری، اغلب مسلح به سلاح سرد (قمه، چاقو) بوده در صورت مقاومت سوژه یا دخالت شاهدان با آنان درگیر و با ایجاد رعب و وحشت یا مجروح و مضروب کردن از مهلکه خارج می شوند. این نوع از سرقت به دلیل اینکه در مألوف و منظر عام مردم به وقوع می پیوندد موجب جریحه دار شدن افکار عمومی و بازتاب ناامنی در سطح جامعه می شود که با توجه به اینکه به طور عمد در کلان شهرها مانند تهران صورت می گیرد باید با برنامه ریزی دقیق و کارشناسی توأم با ایجاد ناامنی محیط برای مجرمان، اقدامات مناسب در جهت مبارزه جدی با آن صورت گیرد. (بستو و شرفی، ۱۳۹۶: ۱۰۸)

مجازات سارقین این شیوه در ماده ۶۵۷ قانون مجازات اسلامی درج گردیده است. بر اساس ماده ۶۵۷ ق.م.ا. ربودن مال از طریق کیف زنی، جیب بری و امثال آن، از انواع سرقت تعزیری است و هر کس مرتکب ربودن مال دیگری از طریق کیف زنی - جیب بری و امثال آن شود به حبس از شش ماه تا دو سال و تا (۷۴) ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

شیوه و شگرد اموال مسروقه

در جرم کیف قاپی که معمولاً با موتورهای تندرو و اغلب بیش از دو نفر صورت می گیرد شیوه ها و روش های مختلفی وجود دارد که به صورت تیتروار شامل: ۱- آویزان بری ۲- پنچری خودرو (درفش) ۳- لجن مالی (تخم مرغ زنی) ۴- قاپ زنی

از پیشخوان بانک ۵-پیشخوان مغازه (طلافروشی، موبایل فروشی) ۶- داخل خودرو (پشت چراغ قرمز) ۷-زاغ زنی و بانکی ۸-سرقت از کیف (سرقت موبایل، گردنبند، دستبند، نیز از مصادیق کیف‌قاپی می‌باشد) ۹-گردنبند قاپی ۱۰- سرقت از ترک موتورها. از اموالی که بیشتر مورد هدف سارقان کیف‌قاپ می‌توان ذکر کرد: موبایل، وجه نقد و مدارک، گردنبند و سایر... که بیشترین میزان سرقت‌ها به ترتیب اول موبایل، دوم وجه نقد، و سوم مدارک و اسناد شخصی و چهارم نیز گردنبند است. این نوع سرقت‌ها طبق آمار به‌دست‌آمده بین ساعت ۸۰۰ تا ۱۵۰۰ روز در محل‌های شلوغ و بازارها و خیابان‌های شلوغ در منظر عام مردم صورت می‌گیرد (بستو و شرفی، ۱۳۹۶: ۱۰۹).

مهم‌ترین اقدامات یگان‌های انتظامی برای پیشگیری از جرم موبایل قاپی

- (۱) تغییر و بازنگری در رویه مدیریت گشت‌های انتظامی.
- (۲) تقویت اشراف اطلاعاتی بر کانون جرم، و شناسایی مجرمان بالقوه.
- (۳) اجرای طرح مهار در مسیرهای خروجی کانون جرم خیز.
- (۴) ایجاد ایست و بازرسی در خیابان‌های حاشیه کانون جرم خیز متناسب با الگوی مکانی و زمانی کیف‌قاپی در شهر.
- (۵) اجرای طرح توقیف موتورسیکلت‌های متخلف با سرنشین جوان به‌ویژه در مناطق مرکزی شهر و خیابان‌های منتهی به کانون جرم
- (۶) تقویت راهبردها و تاکتیک‌های پیشگیری وضعی در بافت فرسوده شهری.
- (۷) تقویت تعامل با سازمان‌های مرتبط با پیشگیری از جرم در راستای تقویت مراقبت‌های غیررسمی.
- (۸) تقویت پایش محیط شهری از طریق افزایش دوربین‌های مداربسته به‌ویژه در نواحی جرم خیز
- (۹) کاهش آماج‌های جرم، از طریق آموزش و پیشگیری اجتماعی در رسانه‌ها، مدارس، و فضای شهری
- (۱۰) تشدید برخورد قضایی با موتورسیکلت‌های دارای پلاک مخدوش.
- (۱۱) تشدید برخورد قضایی با خریداران اشیای سرقت شده به‌ویژه گوشی تلفن همراه و طلاجات و محتویات کیف‌های سرقت شده.
- (۱۲) تقویت سیستم پایش مانیتورینگ مستقیم از طریق دسترسی به همه دوربین‌های نصب‌شده در اماکن و فضاهای عمومی شهر.
- (۱۳) تقویت نقش شورای تأمین در برنامه‌ها و اقدامات پیشگیری از سرقت به‌ویژه،
- (۱۴) تمرکز بر استفاده گشت‌های موتوری پلیس در کانون‌های جرم خیز و بافت فرسوده شهری
- (۱۵) تقویت منابع سازمانی پلیس در تابستان و یک‌سوم پایانی روز که حجم آمار موبایل قاپ افزایش می‌یابد. (نبوی رستاقی و بیات، ۱۳۹۸: ۷۳)
- (۱۶) فرماندهی و کنترل: به‌طور کلی عبارت C4I معرف کلمات فرماندهی، کنترل، رایانه‌ها، ارتباطات و هوشمندی اطلاعات است. فرماندهی و کنترل بخش تصمیم‌گیری و مدیریت نظامی است و رایانه‌ها، ارتباطات و اطلاعات معرف بخش فن‌آوری می‌باشند. بحث فرماندهی و کنترل از شروع نخستین جنگ‌ها مطرح بوده است و پیدایش آن در مفهوم نوین به دهه ۷۰ میلادی برمی‌گردد، به‌طور کلی می‌توان گفت: فرماندهی، فرایند تصمیم‌گیری و صدور دستورها و کنترل کارهای ستادی برای محقق شدن فرمان‌های فرماندهی و هدایت است (سپهیلی و همکاران، ۱۳۹۵ ص ۴۶).

۱۷) فرماندهی و کنترل را می‌توان فرآیند بهره‌گیری از امکانات و اختیارات توسط یک فرمانده در جهت هدایت، رهبری و کنترل نیروهای تحت امر وی، به‌منظور اجرای مأموریت ابلاغ‌شده، تعریف نمود، فرماندهی و کنترل شامل تسهیلات، تجهیزات، ارتباطات، روش‌ها و نیروی انسانی موردنیاز فرمانده می‌باشند که جهت طرح‌ریزی، هدایت و کنترل عملیات نیروهای تحت امر وی در انجام مأموریت محوله مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند. (گرایمز، ۱۳۸۴: ۲۶)

ارکان فرماندهی و کنترل

فرماندهی و کنترل دارای ارکانی شامل: فرماندهی، کنترل، رایانه، ارتباطات و اطلاعات می‌باشد که به‌طور خلاصه تشریح می‌گردد:

فرماندهی^۱: فرماندهی اولین و اصلی‌ترین عنصر C4I است که سایر عناصر در سایه تدابیر او به حرکت در می‌آیند. فرماندهی با بکارگیری فنون علمی مدیریت در زیردستان ایجاد انگیزه نموده و با افزایش سرعت کار، بازدهی را نیز افزایش می‌دهد. به عبارتی فرماندهی عبارت است از تصمیم‌گیری و صدور دستور مقتدرانه است. به این معنی که بخش متمرکز تصمیم‌گیری باید قدرت تصمیم‌گیری، کانال‌های صدور دستور به زیردستان و اقتدار تقویت فرامین در میان رده‌های عملیاتی را داشته باشد تا بتواند مأموریت‌های خود را به انجام برساند (کنعانی، ۱۴۰۰: ۵).

کنترل^۲: یکی دیگر از عناصر سامانه C4I کنترل است، کنترل عبارت از تحت نظر گرفتن و تأثیرگذاری بر عملیات نظامی است. فرمانده باید آخرین تحولات صحنه نبرد را زیر نظر داشته و دستورات لازم را برای مقابله با متغیرهای پیش‌بینی‌نشده صادر کند و بر فرایند عملیات اشراف داشته باشد (سنگ، ۲۰۰۰: ۳۵).

ارتباطات^۳: فناوری‌ها و تجهیزات ارتباطی نظامی زمینه‌ساز انجام مؤثر و دقیق فعالیت‌ها و مأموریت‌های نظامی هستند. نقش و اهمیت این بخش از صنایع نظامی همانند دستگاه عصبی در بدن انسان بسیار حیاتی و شایان توجه است. پیدایش سیستم‌های کنترل و فرماندهی نوین نظامی مانند C4I که انجام اموری نظیر: هدایت و نظارت عملیاتی را در شرایط حساس و بحرانی به‌آسانی امکان‌پذیر ساخته است، مرهون پیشرفت‌هایی است که در این عرصه صورت گرفته است. برای اثربخش کردن فرماندهی و کنترل، باید ارتباطات دوطرفه و مطمئن بین فرماندهان و سربازان خط مقدم برقرار باشد، به‌علاوه به‌منظور به‌روز کردن موقعیت و بهبود تصمیم‌گیری وجود ارتباطات مؤثر ضروری است. کتر و کان^۴ (۲۰۰۰) معتقدند در یک عبارت ساده، ارتباطات را می‌توان تبادل اطلاعات و انتقال معنی دانست (رضاییان، ۱۳۸۹: ۳۶).

اطلاعات^۵: طراحی و جاری ساختن نظام متقن برای جرم یابی و تحقق الزامات اساسی آن در ابعاد مدیریتی، قانونی، علمی، فنی و مهارتی و توسعه کمی و کیفی نیروی انسانی، تجهیزات، تأسیسات، فناوری‌ها و روش‌های اجرایی نوین، سبب ایجاد تحول در حوزه کشف و مهار جرائم به‌ویژه جرائم سازمان‌یافته و خشن خواهد شد که تحقق آن مستلزم توجه بیشتر و بهره‌گیری از قابلیت‌های رویکرد اطلاعات محوری پلیس است (اسماعیلی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۳).

1. Command
2. Control
3. Communication
4. <http://ictarticle.blogfa.com/post-5.aspx>
5. Katz and Kahn
6. Information

چرخه عملکرد مرکز فرماندهی و کنترل: نظام فرماندهی و کنترل فرماندهی انتظامی به گونه‌ای طراحی شده که مبتنی بر تشخیص، تحلیل، تدبیر و تأثیر است که به صورت مختصر آن را تشریح می‌گردد:

مرحله اول) جمع‌آوری اطلاعات (تشخیص): هرچه دامنه تشخیص بیشتر باشد، قدرت فرماندهی بالاتر است، بنابراین یکی از اهداف مرکز فرماندهی و کنترل افزایش قدرت تشخیص فرماندهی است، مرحله تشخیص اقدامی است که همواره می‌تواند فعال باشد حتی در زمان وضعیت عادی و یا پیش از عملیات، اگرچه حین یا بعد از عملیات هم موضوعیت دارد و امری مستمر و ضروری است و مرکز فرماندهی و کنترل برای تحقق این مهم عامل مؤثری است برای کنترل بحران، مهم‌ترین ابزار تشخیص در مرکز فرماندهی و کنترل فرماندهی انتظامی، سامانه‌های خبری و نیروهای عملیاتی مستقر در مأموریت هستند که می‌توانند اخبار را بدون واسطه منتقل نمایند و این مرکز را در تشخیص وضعیت و یا شرایط بحران یاری برسانند. (کنعانی و یآوری، ۱۴۰۰: ۳۱).

مرحله دوم) پردازش اطلاعات (تحلیل): در این مرحله پس از تشخیص از کلیه عوامل تأثیرگذار در عملیات، بایستی تحلیل مناسبی صورت گیرد و وزن هر کدام از عوامل تأثیرگذار و نحوه مقابله یا بهره‌برداری از آن تعیین گردد، پس از تحلیل صحیح و دقیق الگوی حرکت برای انجام عملیات پیشگیرانه و یا مقابله‌ای طرح‌ریزی گردد، در بعضی از تحلیل‌ها ممکن است محاسبات بسیار زیادی لازم باشد و یا نیاز به شبیه‌سازی عملیات باشد تا قبل از هر گونه عملیاتی بتوان نتیجه را پیش‌بینی و ارزیابی کرد تحلیل‌های مرکز فرماندهی و کنترل هرچه به واقعیت نزدیک‌تر باشد شانس موفقیت بیشتر است (کنعانی و یآوری، ۱۴۰۰: ۳۱).

مرحله سوم) هماهنگی و هدایت عملیات (تدبیر): در طول عملیات، ستاد بحران مستقر در مرکز فرماندهی و کنترل باید با بررسی دقیق پیشرفت کار، از روند حوادث و هماهنگی آن‌ها با اهداف کلی عملیات، اطمینان حاصل کند و رئیس تیم عملیات باید نهایت تلاش خود را به کار گیرد تا نیروهای شرکت‌کننده در عملیات کنترل بحران، هم انرژی خود را معطوف به اهداف ویژه و تعیین‌شده برای هر عنصر کنند و هم از تداخل و تناقض بین فعالیت‌ها پیشگیری شود (کنعانی و یآوری، ۱۴۰۰: ۳۱).

مرحله چهارم) تأثیر: پس از مراحل تشخیص، تحلیل و تدبیر که آمادگی کامل برای رؤیایی و برخورد مؤثر با حریف احراز گردیده و تاکتیک‌ها مشخص شدند بایستی طبق برنامه، عملیات آغاز گردد. بدیهی است کلیه اقدامات و نتایج عملیات بایستی همواره ثبت و ضبط گردد و برای دور جدید چرخه تکاملی عملیات انتظامی در اختیار فرماندهی قرار گیرد تا به عنوان جزئی از ورودی‌های مرحله تشخیص بکار گرفته شود و مجدداً مراحل تشخیص، تحلیل، تدبیر و تأثیر با اصلاحات لازم تکرار و یا نتیجه اقدامات با برنامه عملیات تطبیق داده شود (کنعانی و یآوری، ۱۴۰۰: ۳۱).

وظایف اصلی فرماندهی و کنترل: وظایف اصلی فرماندهی و کنترل را می‌توان در موارد ذیل خلاصه نمود:

پایش و جمع‌آوری اطلاعات وضعیت.

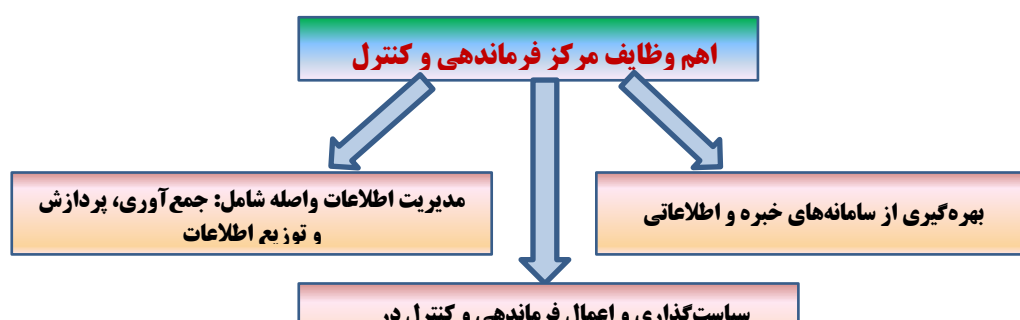
توسعه درک وضعیت.

ایجاد یک یا چند راهکار و انتخاب بهترین آن‌ها.

تدوین طرحی برای اجرای راهکار انتخاب‌شده.

اجرای طرح، که شامل هدایت و رهبری زیردستان می‌شود.

پایش اجرای طرح و تعدیل در صورت نیاز (قنبری، ۱۳۸۷: ۷۳).

شکل ۱. اهم وظایف مرکز فرماندهی و کنترل

سامانه‌های مرکز فرماندهی و کنترل فراجا:

با توجه به اهمیت سامانه‌های مرکز فرماندهی و کنترل آن‌ها را به‌طور خلاصه تشریح می‌نماییم:

سامانه رخدادهای انتظامی:

سامانه رخدادهای انتظامی یک سیستم جامع و یکپارچه است که برای مدیریت اطلاعات مربوط به حوادث و رخدادهای پلیسی طراحی شده است. این سامانه با جمع‌آوری داده‌ها از سامانه‌های مختلف پلیسی، تصویری کامل از وقایع را ارائه می‌دهد. هدف اصلی این سامانه بهبود کارایی فرماندهی انتظامی، افزایش سرعت پاسخ‌گویی به حوادث، ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری و افزایش شفافیت در عملکرد پلیس است. با استفاده از این سامانه، فرماندهی انتظامی می‌تواند به‌صورت مؤثرتر جرائم را شناسایی و پیشگیری کند و امنیت جامعه را افزایش دهد. این سامانه همچنین امکان تحلیل داده‌ها و پیش‌بینی وقوع جرائم را فراهم می‌کند تا نیروی انتظامی بتواند به‌صورت پیشگیرانه اقدام کند.

سامانه توزیع جغرافیای جرم:

با توجه به نقش و اهمیت فوق‌العاده سیستم‌های GPS و GIS به‌عنوان بستر ارتباط انجام مأموریت‌ها با نقشه جغرافیایی، پلیس را بر آن داشت تا جهت شناسایی مناطق جرم خیز به‌منظور هدف‌گیری، صف‌آرایی و پیش‌بینی واکنش‌های مناسب در جهت کاهش جرم، مشاهده مجازی عوامل گشتی، هدایت و کنترل آن‌ها جهت اعزام سریع و نزدیک‌ترین واحد به محل وقوع جرم، سهولت برنامه‌ریزی دقیق جهت تجزیه و تحلیل جرائم بر اساس مکان‌های وقوع جرم و... از این سیستم‌ها بهره‌برداری نماید.

سامانه ۱۱۰ مبتنی بر GIS در سامانه رخدادهای انتظامی:

سامانه رخدادهای انتظامی ابزاری قدرتمند برای تحلیل داده‌های تماس‌های تلفنی ۱۱۰ و ترسیم نقشه جرم و برمخیزی در شهر است. این سامانه با ارائه اطلاعات دقیق درباره مکان، زمان و نوع تماس‌ها، به فرماندهان پلیس کمک می‌کند تا منابع خود را بهینه تخصیص دهند. با استفاده از این سامانه، پلیس می‌تواند مناطق جرم‌خیز را شناسایی کرده، الگوهای جرم را تحلیل کند و برنامه‌های پیشگیری و مقابله با جرم را بهبود بخشد. همچنین، با وزن دهی به تماس‌ها و جرائم مختلف، می‌توان برنامه‌های گشت‌زنی و مداخله را دقیق‌تر تنظیم کرد. در نهایت، این سامانه به پلیس کمک می‌کند تا خدمات بهتری به شهروندان ارائه دهد و امنیت عمومی را افزایش دهد.

سامانه کال ستر:

این سامانه گفتگوی مخاطب با اپراتور ۱۱۰ را مستندسازی صوتی نموده، و موجب به حداقل رسیدن میزان نارضایتی مردم از نحوه پاسخگویی اپراتورها گردیده است. کنترل صحت آماری و جلوگیری از کتمان آمار، ارزیابی عملکرد واحد اپراتور، ارتقاء سطح تسلط فرمانده بر مجموعه و حوزه تحت امر، بهره‌مندی فرمانده از اطلاعات صحیح جهت استفاده در ارزیابی‌ها، امکان دستیابی سریع به اطلاعات پیرامون نحوه گفتار واحد اپراتور، با توجه به تجمیع خطوط ۱۱۰ قابلیت

بهره‌برداری در تمام شهرستان‌های مراکز استان‌ها و شهرستان‌های تابعه را می‌توان به‌عنوان قابلیت‌های اصلی سامانه کالستر بیان نمود.

سامانه BI:

با توجه به انبوه اطلاعات مربوط به تشکیل پرونده‌های جرائم (وقوع و کشف)، پرونده‌های کشفیات کالای قاچاق و مواد مخدر، اقدامات و امور عملیاتی، حوادث و وقایع مهم و تماس‌های مردمی با ۱۱۰، سامانه BI (جایگزین سامانه DWH قدیم) طراحی گردیده که این آیتم‌های اطلاعاتی را در بُد زمان، مکان و نوع عملیات، تحلیل و به آمار معنی‌دار و قابل تصمیم‌گیری تبدیل می‌نماید.

سامانه پارکینگ وسایل نقلیه:

سامانه فوق جهت ثبت وسائط نقلیه توقیفی و انتقال به پارکینگ موردنظر ایجاد گردیده که اپراتور ۱۱۰ با استفاده از آن اطلاعات لازم را در اختیار شهروندان قرار می‌دهد.

سامانه AVLS:

این سامانه جهت مشاهده گشت‌های خودرویی بر روی نقشه و به‌منظور مانیتورینگ محل متحرک‌هایی که به دستگاه GPS و مودم ارسال‌کننده داده تجهیز شده‌اند، مورد استفاده قرار می‌گیرند. گزارش‌های مختلف آنالاین و آفلاین از محل‌های حضور اشیا متحرک از طریق این سامانه در اختیار کاربران قرار داده می‌شود.

سامانه داشبورد فرماندهی مکان محور:

این سامانه به‌منظور ارائه تحلیل‌های بصری مکانی-زمانی از وقوع جرائم ثبت‌شده طراحی و پیاده‌سازی شده است.

سامانه جامع خودرو و موتورسیکلت سرقتی:

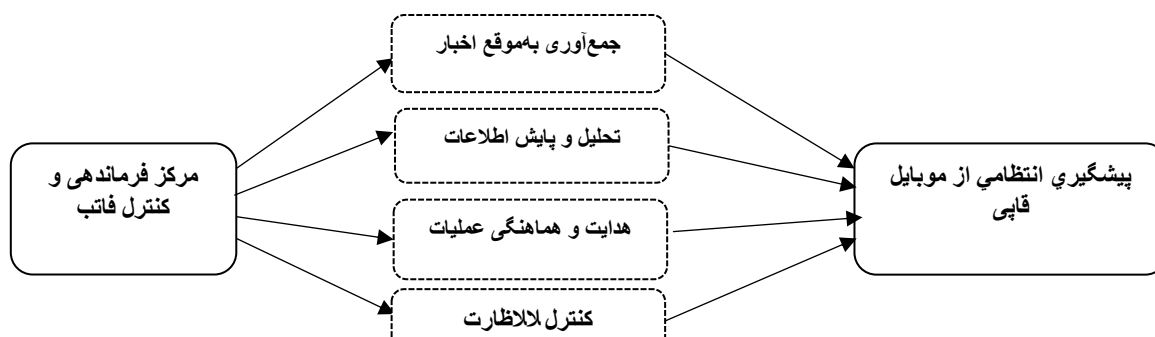
کلیه دستورات مربوط به خودرو و موتورسیکلت‌ها از قبیل شکایت و یا سرقت که از سوی مقامات قضایی صادر می‌شود در این سامانه ثبت و قابل استعلام و گزارش‌گیری می‌باشد. همچنین اصالت خودرو و وضعیت فعلی آن از نظر مالکیت، تاریخچه خودرو و پلاک نیز قابل‌رویت است.

سامانه جامع آمار و بهره‌دهی:

جهت جمع‌آوری آمار عددی جرائم، وقایع، کشفیات و دستگیری‌ها از پایین‌ترین سطح (سرانگستان فراجا و سایر یگان‌های تولیدکننده آمار) و اخذ گزارش‌های جداول ۲ تا ۸ (جداول استاندارد و موردنیاز و تأیید هیئت‌رئیس محترم فراجا) ایجاد گردیده است. تأمین حجم و سرعت لازم برای همه تبادلات و تعاملات موردنیاز، پایداری و ماندگاری لازم در سرویس‌دهی همه اجزاء، پشتیبانی لازم از هر نوع گزارش‌گیری مورد درخواست از سامانه، تضمین سلامت و نگهداری حفاظت‌شده اطلاعات، انتقال صحیح و به‌موقع داده‌ها و بهره‌گیری از الگوریتم‌های پیشرفته در پردازش، ترکیب و تفسیر بلادرنگ اطلاعات، ازجمله قابلیت‌های سامانه جامع آمار و بهره‌دهی است.

سامانه پایش تصویری (مانیتورینگ):

این سامانه به‌منظور رصد و پایش تصاویر (آرشیوی و برخط) از نقاط هدف (مهم، حساس، جرم‌خیز و ...) در بستر اینترنت فراجا طراحی و با بهره‌گیری از دوربین‌های انتظامی، امنیتی، پلاک خوان (متعلق به فراجا و سایر سازمان‌ها)، به‌عنوان ابزار توانمند ساز پلیس در کنترل نامحسوس و هدایت عملیاتی در سطح حوزه‌های استحقاقی از طریق مراکز فرماندهی و کنترل انتظامی فراجا، فا. استان‌ها و فا. شهرستان‌های تابعه فعالیت دارد.

شکل ۲. مدل مفهومی تحقیق

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش اجرا، یک تحقیق کیفی است. که به شیوه دلفی با بهره‌گیری از نظر کارشناسان خبره انتظامی و پلیس آگاهی با بیش از ۱۵ سال خدمت که با این نوع جرائم سروکار داشته‌اند به بررسی موضوع پرداخته و در خاتمه پس از جمع‌آوری داده‌ها و کدگذاری محوری نظرات با کمک نرم‌افزار spss تحلیل و واکاوی گردیده است.

یافته‌ها

تحلیل توصیفی ویژگی‌های مصاحبه‌شوندگان

۱۵٪ مصاحبه‌شوندگان از معاونین، ۴۰٪ مدیران و ۴۵٪ از کارشناسان خبره در معاونت عملیات و پلیس پیشگیری فاتب بودند.

۱۵٪ مصاحبه‌شوندگان دارای مدرک دکتری، ۳۰٪ کارشناسی ارشد و ۵۵٪ دارای مدرک کارشناسی بودند.

بیشترین مشارکت در پژوهش حاضر مربوط به افراد با سابقه خدمت ۲۰ سال به بالا (۷۰٪) بوده است.

تحلیل استنباطی

جدول ۱. نظرات مصاحبه‌شوندگان برای هدایت و هماهنگی عملیات

ترجمه اظهارات خبرگان به زبان علمی	درصد	نظرات مصاحبه‌شوندگان برای شناخت نقش مرکز فرماندهی و کنترل تهران بزرگ، در پیشگیری انتظامی از موبایل قاچی
هدایت و هماهنگی عملیات ۲۸,۵٪	15.0%	تعیین فرمانده یا تیمی که مسئول اصلی هدایت و نظارت بر عملیات است.
	14.3%	تهیه برنامه‌های عملیاتی با توجه به اطلاعات و تحلیل‌های به‌دست‌آمده
	13.3%	ابلاغ دستورات فرماندهی و ارائه پیشنهادها به‌منظور بهبود فرآیندها
	11.0%	برگزاری دوره‌های آموزشی و تمرینات مرتب برای ارتقاء مهارت‌های عملیاتی
	10.8%	اجرای طرح‌ریزی عملیات مشترک برای مدیریت عملیات‌ها
	10.0%	نظارت جهت هدایت تمام نیروها به‌سوی یک هدف مشترک
	9.1%	معطوف نمودن نیروها به اهداف ویژه و جلوگیری از تداخل فعالیت‌ها
	8.9%	ارتباط مستمر با نیروهای حاضر در صحنه عملیات
	7.6%	هماهنگی با سایر نهادها و ارگان‌های مربوطه در عملیات هنگام ضرورت

جدول ۲. نظرات مصاحبه‌شوندگان برای جمع‌آوری اخبار

ترجمه اظهارات خبرگان به زبان علمی	درصد نظرات	نظرات مصاحبه‌شوندگان برای شناخت نقش مرکز فرماندهی و کنترل تهران بزرگ، در پیشگیری انتظامی از موبایل قاچی.
جمع‌آوری	13.5%	بهره‌برداری از سامانه رخدادهای انتظامی
اخبار	12.1%	بهره‌برداری از سامانه ۱۱۰ مبتنی بر GIS

۲۴,۱%	10.3%	بهره‌برداری از سامانه جامع آمار و بهره‌دهی
	9.2%	بهره‌برداری از سامانه پایش تصویری
	8.3%	نیروهای عملیاتی مستقر در میدان
	7.2%	مردم، منابع و مخبرین
	7.1%	استفاده از فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی برای جمع‌آوری اطلاعات
	7.1%	استفاده از شبکه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای تلویزیونی برای جمع‌آوری اطلاعات
	6.9%	شکایت حضوری و مرجوعه‌های قضایی
	6.5%	بهره‌برداری از مرکز پیام (سامانه‌های مخابراتی، بی‌سیم و فکس)
	6.0%	بهره‌برداری از سامانه سپايد
	5.8%	بهره‌برداری از سامانه موقعیت ترافیکی برخط

جدول ۳. نظرات مصاحبه‌شوندگان برای تحلیل و پایش اطلاعات

نظرات مصاحبه‌شوندگان برای شناخت نقش مرکز فرماندهی و کنترل تهران بزرگ، در	درصد نظرات	ترجمه اظهارات خبرگان به زبان علمی
پیشگیری انتظامی از موبایل قاچی.		
پایش داده‌ها جمع‌آوری شده جهت تشخیص الگوها، تحلیل و پیشگیری از جرم	15.6%	
گزارش‌های تحلیلی، اخبار دریافتی از مردم به منظور تشخیص الگوها و روندهای جرمی	15.1%	
بهره‌برداری از سامانه توزیع جغرافیایی جرم	13.3%	
بهره‌برداری از سامانه داشبورد فرماندهی مکان محور	12.0%	
تحلیل فعالیت‌های رسانه‌ای و دیجیتال برای شناسایی خبرهای جعلی یا ترویج جرم	10.5%	
نظارت بر نیروها و واحدهای انتظامی در اجرای وظایف و فعالیت‌های مختلف خود.	9.9%	
نظارت بر دوربین‌های مداربسته برای امنیت و کنترل وضعیت عمومی.	8.5%	
ادغام و تلخیص اطلاعات	8.1%	
بهره‌برداری از سامانه BI	7.0%	

جدول ۴. نظرات مصاحبه‌شوندگان برای کنترل و نظارت

نظرات مصاحبه‌شوندگان برای شناخت نقش مرکز فرماندهی و کنترل تهران بزرگ، در پیشگیری انتظامی از موبایل قاچی.	درصد نظرات	ترجمه اظهارات خبرگان به زبان علمی
تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات برای تشخیص سریع حوادث و مشکلات احتمالی.	14.1%	
سنجش و ارزیابی کارایی و اثربخشی عملیات‌های جاری و اجرا شده	12.8%	
شناسایی الگوها یا رخدادهایی که ممکن است نشانه‌ای از یک تهدید امنیتی باشند و اقدامات پیشگیرانه	12.1%	
حفاظت از اطلاعات محرمانه و حساس و جلوگیری از نشت آن به خارج از سازمان	11.9%	
اطمینان از اجرای صحیح و به موقع دستورات عملیاتی توسط نیروهای میدانی	11.1%	
بررسی صحت آمار و رضایتمندی از عملکرد ۱۱۰ با تماس کنترلی	10.5%	
بازرسی از طریق سامانه‌های در اختیار	10.3%	
رسیدگی به گزارش‌های و شکایات دریافتی از مردم و سایر نهادها و پاسخگویی به آن‌ها	9.5%	
بهره‌برداری از سامانه AVLS	7.7%	

نتیجه گیری

با توجه به نتایج پژوهش انجام گرفته و بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط نرم افزار maxqda و انجام مصاحبه با کارکنان با تجربه فراجا، در پاسخ به سؤال اصلی این پژوهش، عوامل و فاکتورهای مختلفی در مرکز فرماندهی و کنترل تهران بزرگ تأثیر مثبت و معناداری در پیشگیری انتظامی از جرائم کیف‌قاچی و موبایل قاچی داشته‌اند که به ترتیب ۴ مؤلفه شامل: هدایت و هماهنگی عملیات با ۲۸/۵ درصد و تحلیل و پایش اطلاعات با ۲۵/۳ درصد، جمع‌آوری اخبار با ۲۴/۱ درصد، کنترل و نظارت با ۲۲/۱ درصد به ترتیب بیشترین نقش مرکز فرماندهی و کنترل را در پیشگیری انتظامی از

جرائم کیف قاپی و موبایل قاپی در فرماندهی انتظامی تهران بزرگ ایفا می کنند. شایان ذکر است: در رتبه اول (هدایت و هماهنگی عملیات)، تعیین فرمانده یا تیمی که مسئول اصلی هدایت و نظارت بر عملیات است با ۱۵ درصد در اولویت اول و تهیه برنامه های عملیاتی با توجه به اطلاعات و تحلیل های به دست آمده با درصد آماره ۱۴/۳ در اولویت دوم نظرات پاسخ دهندگان است.

در رتبه دوم (تحلیل و پایش اطلاعات)، پایش داده ها و اطلاعات جمع آوری شده جهت تشخیص الگوها، تحلیل و پیشگیری از جرم با ۱۵/۶ درصد در اولویت اول و تهیه گزارش های تحلیلی، اخبار دریافتی از مردم و رسانه ها به منظور تشخیص الگوها و روندهای جرمی با درصد آماره ۱۵/۱ در اولویت دوم نتایج پاسخ دهندگان است.

در رتبه سوم (جمع آوری اخبار)، بهره برداری از سامانه رخدادهای انتظامی با ۱۳/۵ درصد در اولویت اول و بهره برداری از سامانه ۱۱۰ مبتنی بر GIS با درصد آماره ۱۲/۱ در اولویت دوم نظرات پاسخ دهندگان است.

در رتبه چهارم (کنترل و نظارت)، تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات برای تشخیص سریع حوادث و مشکلات احتمالی با ۱۴/۱ درصد در اولویت اول و سنجش و ارزیابی کارایی و اثربخشی عملیات های جاری و اجرا شده با درصد آماره ۱۲/۸ در اولویت دوم نظرات پاسخ دهندگان بوده است.

نتایج تحقیق با یافته های محمدی و خدادادی (۱۳۹۹) که عنوان داشته فرماندهان باید بتوانند مشاهدات، درک، تصمیمات و اقدامات خود را در مورد یک وضعیت با دیگر فرماندهان به اشتراک بگذارند با پژوهش حاضر مبنی بر نقش هدایت و هماهنگی عملیات در پیشگیری از جرائم انتظامی، و کوبایل قاپی مطابقت داشته و با تحقیق اشراقی و یآوری (۱۳۹۸) که عنوان داشته تصمیم گیری و طرح ریزی از مراحل حساس در فرماندهی و کنترل محسوب می گردد که با پژوهش حاضر مبنی بر نقش طرح ریزی عملیات مشترک برای مدیریت عملیات ها در پیشگیری از جرائم انتظامی، و موبایل قاپی مطابقت داشته و به عنوان یکی از فاکتورهای مورد بررسی بوده است و با تحقیق کنعانی (۱۳۹۷)، که عنوان داشته مهم ترین مؤلفه های جمع آوری اطلاعات توسط مرکز فرماندهی و کنترل، شامل: فراهم نمودن موقعیت تصمیم گیری، فراهم نمودن آگاهی وضعیتی است که با نتایج های مورد بررسی در پژوهش حاضر مطابقت داشته و پژوهش حاضر به صورت کامل تر و دقیق تر به مطالب پرداخته شده است.

پیشنهادهای

۱- معاونت عملیات و پلیس پیشگیری فراجا و فاستان ها به منظور کیفیت بخشی به اطلاعات ارسالی از یگان ها، نسبت به برگزاری کارگاه های آموزشی توسط کارشناسان و اساتید خبره

۲- به منظور ایجاد افزایش ضریب اطمینان در تصمیم گیران، مرکز فرماندهی و کنترل فراجا برای پیش بینی و پیشگیری از موبایل قاپی نسبت به بهسازی و ارتقاء فرایند جمع آوری اطلاعات با بهره گیری از حسگرها (دوربین های پلاک خوان، سامانه پایش تصویری) از بستر جامعه (با تعامل و همکاری ادارات برون سازمانی از قبیل فرمانداری، اصناف و...) اقدام کند.

۳- برای کاهش جرائم موبایل قاپی، با بهره گیری از سامانه رخدادهای انتظامی سارقین کیف و موبایل در سراسر کشور که سابقه تعدد و تکرار جرم دارند شناسایی و نسبت به اجرای پابند الکترونیکی برای آنان اقدام گردد.

۴- اجرای مستمر طرح های برخورد با سارقین کیف و موبایل و تهیه و تدوین دستورالعمل های جامع جهت برخورد جدی با سارقین جرائم مذکور.

۵- با توجه به نقش قابل توجه سامانه رخدادهای انتظامی در جمع‌آوری اخبار و آمار جرائم، وقایع و کشفیات در فراجا، معاونت فاوا فراجا نسبت به ارتقاء سخت‌افزاری و نرم‌افزاری سامانه و رفع معایب و نواقص سامانه اقدام نموده تا جمع‌آوری تمامی اخبار و اطلاعات شامل گزارش‌های مأمورین، مردم، منابع و مخبرین یا مرجوعه‌های قضایی یا شکایات حضوری و فوریت‌های پلیسی ۱۱۰، جرائم، وقایع، رخدادهای، کشفیات، دستگیری‌ها، اخبار و وقایع بدون کمترین تأخیر در سامانه ثبت و به مسئولین مربوطه در فراجا جهت تصمیم‌گیری دقیق و به موقع و مؤثر منعکس و اطلاع‌رسانی گردد.

۶- معاونت عملیات فراجا با همکاری فاوا فراجا به منظور ارتقاء تجزیه و تحلیل جرائم، ایجاد نرم‌افزار تجزیه و تحلیل داده‌های جرائم مبتنی بر هوش مصنوعی را در دستور کار قرار داده تا با استفاده از داده‌های پس‌رویدادی مانند زمان و مکان وقوع جرم، الگوهای تکراری را شناسایی و پیش‌بینی‌های درباره وقوع جرائم آینده ارائه دهد.

۷- با توجه به نقش سایر سازمان‌ها در پیشگیری و مقابله با سرقت به‌ویژه موبایل قاپی، معاونت عملیات فراجا، استان و شهرستان هماهنگی لازم در تشکیل به موقع قرارگاه مقابله با سرقت در ستاد و در شورای پیشگیری از سرقت در فرمانداری‌ها، استانداری‌ها، مبنی بر برون‌سپاری وظایف هریک از نهادهای دولتی و مردمی و نیز مطالبه نتیجه اقدامات و فعالیت‌های جاری آن‌ها، برای پیشگیری از موبایل قاپی بر اساس طرح‌ریزی و اقدامات و فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده اقدام نمایند.

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهام نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و با انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسنده از همه کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به‌ویژه کسانی که کار ارزیابی کیفیت مقالات را انجام دادند، تشکر و قدردانی می‌نماید.

منابع

- اسماعیلی، مهدی، حسین‌پور، جعفر، بختیاری، تقی، و مجیدی، عبدالله. (۲۰۲۰). نظام جرم‌یابی پلیس با رویکرد اطلاعات محور. پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۱۵(۳)، ۲۴-۴۲.
- اشراقی، مهرداد و یآوری، علیرضا. (۲۰۱۹). الگوی مرحله‌ای بازی جنگ در فرماندهی و کنترل. فصلنامه علمی-پژوهشی فرماندهی و کنترل، ۳(۴)، ۱-۱۸.
- بستو، رضا و شرفی، محمدرضا. (۲۰۱۷). آنچه یک واحد گشت باید بداند. تهران، ایران: فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، معاونت تربیت و آموزش فراجا، اداره کل منابع و متون درسی.
- جزینی، علیرضا و مرشدی، مسعود. (۲۰۲۲). اصول و مبانی پیشگیری از جرم. تهران، ایران: دانشگاه علوم انتظامی.

درویشی، صیاد، عبدلیان، بهزاد، کنعانی، اکبر، و حسینی، سیدمحمد. (۲۰۲۰). آسیب شناسی مهارتی روسای کلانتری در بهره گیری از سامانه های مرکز فرماندهی و کنترل. فصلنامه پژوهش های مدیریت انتظامی.

رضاییان، علی. (۲۰۱۰). اصول مدیریت. تهران، ایران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).

سهیلی، حمیدرضا، غضنفری، مهدی، و نادری، وحید. (۲۰۲۴). شناسایی چالش های قابلیت توسعه سامانه فرماندهی و کنترل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه فرماندهی و کنترل.

قنبری، جواد. (۲۰۰۸). بررسی زمینه ها و بسترهای تحقق سامانه C4I در فراجا (پلیس مهاجرت و اتباع خارجی) [پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم انتظامی].

کنعانی، اکبر و محمدی برزگر، جعفر. (۲۰۱۸). نقش مرکز فرماندهی و کنترل در مدیریت بحران های اجتماعی. فصلنامه پژوهش های مدیریت انتظامی، ۴(۱۳)

کنعانی، اکبر و باوری، علیرضا. (۲۰۲۱). مدیریت انتظامی بحران های اجتماعی مبتنی بر فرماندهی و کنترل. مجله علمی پژوهشی مدیریت دفاع هوایی.

کنعانی، اکبر. (۲۰۱۳). نقش مرکز فرماندهی و کنترل نیروی انتظامی در مدیریت بحران های اجتماعی با رویکرد پدافند غیرعامل [پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم و فنون فارابی].

مرادیان، شهرام و اکبری مطلق، مهدی. (۲۰۲۰). توسعه مدل عمومی تصمیم گیری فرماندهی و کنترل بر اساس معماری BI. دوازدهمین کنفرانس ملی فرماندهی و کنترل ایران، تهران.

محمدی، حمیدرضا و خدادادی، رامین. (۲۰۲۰). مدل فرماندهی و کنترل در بحران های شهری. دوازدهمین کنفرانس ملی فرماندهی و کنترل ایران، تهران.

گرایمز، جان جی. (۲۰۲۲). مروری بر ادبیات و معرفی طرح های مهم C4I (اسفندیاری، ا، مترجم). تهران، ایران: موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی.

نبوی رستاقی، سید جلیل و بیات، ناصر. (۲۰۱۹). کاربرد سامانه اطلاعات جغرافیایی GIS در مدیریت پیشگیری از جرم (مورد مطالعه شهر بابل ۱۳۹۶) [پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین].

نسل، محمد. (۲۰۲۳). کلیات پیشگیری از جرم (چاپ اول). تهران، ایران: نشر میزان.

نگهبان، احمد و فلاح نژاد مجرد، امیر. (۲۰۱۶). تأثیر گشت های انتظامی یگان امداد بر احساس امنیت شهروندان تهران بزرگ. فصلنامه علمی-ترویجی مطالعات پیشگیری از جرم، ۹(۵).

References

Tsang, A. (2000). Military Doctrine in Crisis Management; the beverage contamination cases; Business Horizons, 12, 78-86.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی